

ЯНГИ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЗАМОН ТАЛАБИДИР

Термиз муҳандислик-технология институти П.Ф.Д.

ДОЦ Ў.Н.Султонова

Таълим технологиясининг инновацион модели – бу белгиланган вақт ва мавжуд шароитда асосий мақсадни амалга ошириш ва башорат қилинган ўқув натижаларига эришишни кафолатлайдиган таълимнинг энг мақбул шакли, воситаси, усули, методикаси ва технологиясининг мажмуидир. Таълим технологиясининг инновацион модели қуйидаги элементларни ўз ичига олади:

- ўқитиш мақсадларини аниқ ифодалаш;
- назарий ва амалий материални танлаш ҳамда уни ўқувчиларга етказишнинг йўллари аниқлаш;
- мавзунинг таянч тушунча ва ибораларини ажратиш;
- ўқишга қизиқтиришга йўналтирилган усул ва технологияларни белгилаш;
- ўқув жараёнини яқка ва жамоа ҳолда ташкил этиш;
- ўқув машғулотлари режасини тузиб чиқиш, унга асосланган ҳолда ўқув фаолиятдан олдиндан кутилаётган натижаларни аниқлаш;
- кутилаётган натижаларга эришиш учун зарур бўлган ўқитувчи вазибаларни белгилашдир.

Ўқув фаолиятида олдиндан кутилаётган натижалар – бу ўқитиш натижасида талаба эгаллаши ва у томонидан бажарилиши зарур ҳаракатлар бўлиб, бу ҳаракатлар орқали ўқитувчи талабалар томонидан ўзлаштирилган билимларни дарс машғулотида қўйилган ўқув мақсадига мос эканлигини билиш ва ҳаққоний хулосалаш (баҳолаш) имконига эга бўлади. Бунда: талабанинг дастлабки билимлари аниқланади.

1	<u>Системани тавсифи</u>	Анъанавий	Ривожлантирувчи
		Хотиравий мактаб	Фикрлаш мактаби
2	<u>Таълим мақсади</u>	Билим кўникма малака бериш ва	Инсон қобилиятини ривожлантириш (парваришлаш)

		компетенциявий ёндашув	
3	Педагогикани асосий шиори	Мендай бажар мен бошчилигимда	Мен сиз билан биргаман қандай бажариш хақида ўйла
4	Ўқитувчи ўрни	Маълумот тарқатувчи билимни ташвиқот қилувчи ва сақловчи	Талабалар фаолиятини такомиллаштирувчи, уларни ҳамкори, ўқув жараёнини бошқарувчи
5	Дарс ўтиш услуби	Монологли ўқитувчи томонидан	Ўқитувчи ва талаба ҳамкорлиги
6	Таълимдаги устувор услуб	Ахборот ҳабар берувчи	Изланувчан муаммоларни топувчи
7	Машғулотларни ташкиллаштириш формаси	Фронтал гуруҳларга бўлиб	Индивидуал ва гуруҳларга бўлиб
8	Талабалар фаолиятини устувор тури	Тинглаш суҳбатга иштирок этиш	Мустақил изланиш турли хилдаги ижодий ишлар
9	Талабалар мустақил ишлари учун ажратилган вақт	Кам ёки оз	Кўпроқ ёки тенглаштирилган
10	Талабанинг позицияси	Қизиқишнинг йўқлиги сабабли пассив	Қизиқиш борлиги учун фаол ташаббускор
11	Билим олишга интилиш	Айрим холда пайдо бўлади ёки йўқ	Доимий равишда мақсадли янгиликлар яратишга қизиқади
12	Дарснинг психологик мухити	Кам ташкиллаштирилди у ҳам тўсатдан	Мақсадли равишда доимий ташкиллаштиради

Бундай ёндашувлар натижасида қуйидагича хулоса қилади. Охириги йилларда ўқув ишчи дастурларида талаблар онгининг фикрлашнинг ривожланишга кўпроқ урғу берилмоқда, бу эса ўқув материалларининг мазмунини ошириш методологик билимлар билан бойитиш натижасида талаба ўзига номаълум бўлган билимларни мустақил равишда ўрганишга интилади, ривожлантирувчи олийгоҳларда муаммолар ечимини топишга ўрганилади, қисман изланувчанлик, тадқиқотли усуллардир. Таълимни шундай такомиллаштириш керакки қўйилган масалалар талабани бажаришга қийинчилик туғдирмасин. Қийинчилик пайдо бўлдим талабага қўшимча тушунчалар бериш лозим. Бу орқали талаба қўшимча адабиётларга мурожаат қилишни жамоавий муҳокама қилишни ҳар хил фикр, таклифлар билдиришни кузатиш, изланиш ва консултациялар муҳимлигини талаб этади.

Анъанавий ўқитишда ўқитувчининг асосий диққат-эътибори талабага ўтилган мавзу асосида янги билимларни беришга қаратилган бўлиб, бунда турли методларни ишлатади ва ўқитувчи ўзи кўпроқ маъруза қилади. Анъанавий ўқитишнинг мақсадлари: аудиторияталабалари томонидан белгиланган билимларнинг қандай ўзлаштирилаётганлигига эътибор қаратади, ўзлаштирамаган талабалар билан ишлайди, талабаларнинг хатоларини тузатиш ва уларнинг тартибини доимий кузатишдан иборат. Ҳозирги кунда шиддат билан ривожланаётган замонавий таълим тизимида ўқитишни ташкил қилишнинг янги шакллари вужудга келди. Ўқитишни ташкил қилишнинг янги шакллари билан бири анъанавий ўқитишнинг асоси бўлган шахсга йўналтирилган ёндашув ҳисобланади.

Шундан келиб чиқиб, олий ўқув юртларида физика фани бўлимига оид ҳар бир дарс машғулотларининг лойиҳаларини коммуникатив ёндашув соҳасида педагогик технология тамойиллари асосида ишлаб чиқиш ва таълим жараёнига жорий қилиш бугунги куннинг талабидир.

Президентимиз томонидан олий ўқув юртларида таълим жараёнини замонавийлаштириш соҳасида олиб борилаётган саъй-ҳаракатларга мувофиқ ҳар бир фанни ўқитишда замонавий педагогик технологияларни коммуникатив ёндашув асосида дарс машғулотига татбиқ қилишнинг асосий йўли таълим самарадорлигини оширишга тўсқинлик қилаётган эскича ўқитиш тизимидан воз кечишдан иборатдир.

Шундан келиб чиқиб, олий ўқув юртларида физика фани бўлимига оид ҳар бир дарс машғулотларининг лойиҳаларини коммуникатив ёндашув соҳасида педагогик технология тамойиллари асосида ишлаб чиқиш ва таълим жараёнига жорий қилиш бугунги куннинг талабидир.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Sultanova. O'.N. "The Place of Competent Approach in Interdisciplinary Relations is a Guarantee of High Efficiency". In IJICCE, Impact Factor -:7.488 Volume 9, Issue 5, May 2021.

<http://ijircce.com/admin/main/storage/app/pdf/Sx97XFNk9dc709DHPqRISxu4gNd3dfKKSZYTV5ug.pdf>

2. Sultanova O'.N. "Based on students' competency-based approach to physics solve experimental and graphical problems". Impact Factor -7.472; In Volume 9, Issue 5, May, 2021. <https://internationaljournals.co.in/index.php/giirj/article/view/51/51>

3. Sultanova O'.N. Technology for solving problems using graphical methods in mathematics lessons and circle lessons . Impact Factor -7.492; Vol. 10, Issue 11, November-:2020й,2265-2275.Б <https://www.indianjournals.com/ijor.aspx ?target=ijor:aca&volume=10&issue=11&type=toc>

4. Sultanova O'.N. The technology of solving problems on harmonic oscillations in physics lessons and circles based on a competency approach. Impact Factor -7.492; Vol. -:10 Issue 12, December. <https://saarj.com/wp-content/uploads/ACADEMICIA-DECEMBER-2020-FULL-JOURNAL.pdf>

